

Kısa Kısa...

Şafak Alpay* / safak@metu.edu.tr

♣ Ağustos'ta yayımlanan KHK ile Türkiye Bilimler Akademisi'nin (TÜBA) yapısında bilim dünyası tarafından "siyasallaşma" olarak yorumlanan bir dizi değişikliğe giden hükümet, KHK yetkisinin

bitmesine saatler kala yeni bir KHK yayımlandı. Yayımlanan KHK ile, TÜBA üyelerinin atama yetkisini YÖK ve TÜBA üyeleri ile üçte bir oranda eşit şekilde paylaşan Bakanlar

Kurulu, bu yetkisini TÜBİTAK Bilim Kurulu'na devretti. KHK ile Başbakan'ın TÜBA Başkanı atamasındaki yetkisi genişletildi. Düzenlemeye "Akademi Başkanı, asli üyeler içinden, Akademi Genel Kurulu'nca belirlenecek 3 aday arasından Başbakan tarafından 3 yıl için atanır" maddesi konuldu. Düzenleme ile Başbakan'a resen TÜBA Başkanı atama yetkisi de verildi. KHK ile TÜBA Genel Kurulu'na şeref üyelerinin de katılmasına olanak sağlanırken, kanuna eklenen geçici madde ile 1 Ocak'tan sonra boşalacak TÜBA üyeliklerine TÜBİTAK Bilim Kurulu'nca atama yapılmasının önü açıldı.

♣ TÜBA'nın 139 üyesinin yarıya yakını, özerk olması gereken bir akademinin bir kamu kuruluşu

M. Ali Alpar

statüsüne indirgenmesini kabullenemeyerek istifa etti. İstifa eden üyeler bağımsız bir dernek kurdular. Derneğin adı Bilim Akademisi Derneği. Kurucuları M. Ali Alpar (Astrofizik, Sabancı Ü.), Cumhur Ertekin (Tıp, Ege Ü.), Ayşe Erzan (Fizik, İTÜ), Hamit Fişek (Psikoloji, Boğaziçi Ü.),

Naci Görür (Yer Bilimleri, İTÜ), Sami Gülgöz (Psikoloji, Koç Ü.), Metin Gürses (Fizik, Bilkent Ü.), Rahmi Güven (Fizik, Boğaziçi Üniversitesi), Ahmet

Oral (Fizik, Sabancı Ü.), Şevket Pamuk (İktisat Tarihi, Boğaziçi Ü.), Önder Pekcan (Fizik, Kadir Has Ü.), İlhan Tekeli (Planlama, ODTÜ), Tosun Terzioğlu (Matematik, Sabancı Ü.), Aslıhan Tolun (Genetik, Boğaziçi Ü.), Ayhan Ulubelen (Farmakoloji, İstanbul Ü.), Yücel Yılmaz (Yer Bilimleri, Kadir Has Ü.), Ersin Yurtsever (Kimya, Koç Ü.)

♣ Avrupa Matematik Derneği EMS'nin aylık bülteninde, Kürşat Aker, Arif Mardin ve Ali Nesin'in kaleme aldıkları Feza Gürsey Enstitüsü'nün kapanmasıyla ilgili üç sayfalık bir yazı yayımlandı: <http://www.emd-ph.org/journals/newsletter/pdf/2011-12-82.pdf>

♣ TMD Ankara Şubesi'nin olağan Genel Kurulu 24 Eylül'de ODTÜ'de yapıldı. Yeni yönetim Kurulu A. Zafer, O. Çelebi, U. Yüksel, O. Doğru ve F. Güvenilir'den oluşuyor. Toplantıda, Ankara'da her akademik yıl içinde toplum yararına en az iki popüler konuşma düzenlenmesi, bir Etik Kurul kurulması teklifinin yanısıra, Matematik Derneği'nin üye ödentilerine zam yapması eleştirildi.

♣ 1948'de TMD'nin ilk üyelerinden biri olmuş olan, İstanbul Teknik Üniversitesi Matematik Bölümü öğretim üyesi, Cahit Arf'ın öğrencisi, ülkemizin ilk kadın matematik profesörü Selma Soysal 87 yaşında, 8 Ekim 2011 günü hayata gözlerini yummuştur. Hukukçu ve siyasetçi Mümtaz Soysal'ın ablasıydı. Hephimizin başı sağolsun.

♣ Nobel kazanan ender matematikçilerden Herbert A. Hauptman 94 yaşında öldü. Hauptman 1985 Nobel Kimya Ödülü'nü üniversite yıllarından sınıf arkadaşı kimyacı Jerome Karle ile paylaşmıştı. 1950'

* ODTÜ Matematik Bölümü öğretim üyesi.

de buldukları 15 yıl boyunca pek dikkati çekmemişti ama bugün ilaç sanayiinde Hauptman ve Karle'nin bulduklarını dolaylı ya da dolaysız kullanan laboratuvar yoktur. 1960'larda sadece 15 atomdan oluşan bir antibiyotik molekülün yapısını anlamak için en az iki yıl çalışmak gerekirdi. Oysa bugün Hauptman ve Karle'nin çalışmaları sayesinde 50 atomluk moleküllerin yapısı bir iki gün içinde açıklığa kavuşur.

Alexey Stomakhin

UCLA (Kaliforniya Üniversitesi, Los Angeles Yerleşkesi) uygulamalı matematikçileri çetelerin çalışma biçimini inceleyerek, hangi suçu hangi çetenin işleyebileceğini %80 doğru tahmin eden bir algoritma keşfettiler. Üstelik algoritmanın ilk tahmini %50 sıklıkla doğru çeteyi buldu. Makale *Inverse Problems* adlı dergide yayımlanacak. Araştırmanın başında doktora öğrencisi Alexey Stomakhin var.

Finans dünyasının günümüzde büyük ölçüde fiktif olduğunu bilmeyen yok. Ama gün gelir gereğinden fazla değerlendirilen bir sektörün ya da şirketin gerçek değeri anlaşılır, piyasa allak bullak olur, dünya çapında kriz çıkar. Örneğin en son Amerikan emlak piyasasının çökmesiyle böyle bir kriz yaşanmıştı. (Hani bizi teğet geçen!) Robert Jarrow, Younes Kchis ve Philip Protter'in SIAM'ın Journal of Financial Mathematics dergisinin Ekim 2011 sayısında yayımladıkları bir yazıda açıkladıkları yöntemle işte böyle sahte değer artışlarını büyük bir yüzdeyle tespit edebiliyor.

Ünlü matematikçi Roger Penrose, İmparatorun Yeni Beyni (Emperor's New Brain) adlı kitabında insanlığın bileceklerinin limitini göstermek için, çok büyük bir olasılıkla pi sayısının onluk tabanda açılımında 10 tane peşpeşe 7'nin ne zaman geleceğini hiçbir zaman bilmeyeceğimizi yazmıştı. Sen misin bunu yazan!

Yasumasa Kanada

Bundan sadece 8 yıl sonra Tokyo Üniversitesi'nden Yasumasa Kanada bir bilgisayar yardımıyla pi'nin

içindeki 7777777777 sayısını buldu. Dizi 22.869.046.249'uncu hanede başlıyor! Kanada bunun için pi sayısını ilk 206.158.430.000'inci hanesine kadar hesapladı. Makale Notices of the American Mathematical Society dergisinin Kasım 2011 sayısında yayımlanacak.

2011 yılı Arf Konferansı 24 Kasım tarihinde Oxford Üniversitesi'nden Jonathan Pila tarafından verilecektir. Konuşma ismi "Diophantine Geometry via o-minimality".

25'inci Kombinatoriksel Optimizasyon Toplantısı, 26 - 28 Nisan 2012 tarihleri arasında Antalya'da yapılacak. Toplantının internet adresi: www.eccoxv.org. Bildirilerin en geç 1 Şubat 2012 tarihine kadar gönderilmesi gerekiyor.

Ali Nesin'in Analiz I kitabından sonra Analiz IV kitabı çıktı. Dört kısımdan oluşan kitap, topoloji konusunun en başından başlayıp Baire Kategori Teoremi, Stone-Weierstrass Teoremi, Arzelà ve Ascoli teoremleri, Urysohn Önsavı ve Tietze Genişleme Teoremi'yle bitiyor. viii + 310 sayfa olan kitapta 135 şekil, 168 örnek ve 304 alıştırma yer alıyor ve fiyatı 19 TL. II ve III'üncü ciltler yoldaymış. www.nesinyayinevi.com

Değerli meslektaşımız Timur Karaçay'ın benzer içerikli topoloji ders notları TÜBA'nın Açık Ders Notları web sayfasında ve ücretsiz: www.acikders.org.tr/

Timur Karaçay'ın son kitabı Seçkin Yayınları'ndan çıktı. İsmi: "İslam Ülkelerinde Bilimin Gerileyişi" ISBN : 978-975-93317-3-3.

Timur Karaçay

Berlin'deki Humbolt, Frei ve Teknik Üniversitesi'nin birlikte açtıkları Matematik Okulu doktora programına başladı. Eğitim dili İngilizce olan okul hakkında daha fazla bilgi http:// www.math-berlin.de/ adresinde bulunabilir.

♣ 2011 yılı Masatoshi Gündüz İkedâ Araştırma Ödülü'ne başvurmak isteyenler yayınları ve yaşam öyküleriyle Matematik Vakfı'na başvurabilirler. Adres: ODTÜ Matematik Bölümü, 06800. Başvuru yapanlar 45 yaşını geçmemiş olmalı.

♣ 2012 yılında Nesin Matematik Köyü'nde her zaman açılan derslerin yanısıra lisansüstü birinci sınıfların temel dersleri niteliğinde olan Cebir, Gerçel Analiz, Karmaşık Analiz, Geometri ve Topoloji derslerinin açılması kararlaştırıldı.

TMD eşgüdümünde yapılacak derslerin içerikleri ve kurallar daha sonra duyurulacaktır.

♣ Aratatil'de Matematik Köyü'nde 23 Ocak - 12 Şubat arasında üç matematik ve bir felsefe çalıştayı yapılacak. Lise öğrencisinden lisansüstü öğrencisine kadar her seviyeyi kapsayacak olan programların ayrıntıları için www.matematikkoyu.org adresine giriniz.

♣ Amerikan Matematik Derneği (AMS), planetimizi ekolojik bir felaketten kurtarmakla ilgili matematiksel eğitime ve araştırmaya fon ayırmış. İlgilenenler <http://sustainabilityscience.org/content.html?contentid=3002> adresinden gerekli bilgileri alabilirler.

♣ Matematik dünyasında kimin hangi hocanın öğrencisi olduğunu görmek için <http://www.genealogy.ams.org/> adresine girebilirsiniz. (Bkz. aşağıdaki resim) Örneğin TMD başkanımız Betül Tanbay'ın doktora hocası ünlü mantıkçı Solovay. Solo-

vay'in hocası ünlü cebirci Saunders Mac Lane. Mac Lane'in iki hocası var: Hermann Weyl ve Paul Bernays. Kümeler kuramcısı Paul Bernays'in izini sürelim, sanırım daha doğru olacak: Bernays'in hocası Landau. Landau'nun da iki hocası var: Frobenius ve Fuchs. Frobenius'tan iz sürelim: Betül hocamızın geçmişi anlaşılabilir biraz karmaşık ki Frobenius'un da iki hocası var: Weierstrass ve Kummer. Weierstrass'ın hocası Christoph Gudermann. Gudermann'ın hocası Gauss! Birkaç kuşak devam edince Leibniz çıkıyor. Leibniz'in hocası ise belli değil!

♣ TMD'nın bağışlarla tahsis ettiği burslar bu yıl şöyle dağıtıldı: Cahit Arf Bursu: Beniada Shabani (Boğaziçi Ü.) Gündüz İkedâ Bursu: Döndü Dağcı (Süleyman Demirel Ü.) Nazım Terzioğlu Bursu: Enise Kaya (Dicle Ü.) Burslu öğrencilerimize başarılar dileriz.

♣ Fizik mühendisleri Yüksel ve Berksan Atakan çifti Matematik Dünyası dergisini 100 okula abone ettirecek bir bağışta bulundular. Özellikle Doğu ve Güneydoğu yöremizi kapsayan bu bağıştan yararlanacak gençler adına Atakan çiftine çok teşekkür ederiz.

♣ <http://e-booksdirectory.com/mathematics.phd> adlı adreste 957 tane ücretsiz matematik kitabı bulunmaktadır. Gördüğüm kadarıyla her konuda kitap var ama maalesef İngilizce.

